

Nr 135

Av herr **Eliasson** i Sundborn m. fl., *angående kulturpolitikens framtida utformning.*

(Lika lydande med motion nr 108 i Första kammaren)

De samhälleliga insatserna på kulturpolitikens område har de senaste åren genomgått en glädjande och snabb upprustning. Denna utveckling bör givetvis fortsätta. Emellertid saknas ännu de klara riktlinjer beträffande kulturpolitikens framtida utformning som är nödvändiga för att den fortsatta utbyggnaden skall bli så ändamålsenlig och effektiv som möjligt.

De åtgärder som hittills företagits har varit av relativt kortsiktig natur och framför allt varit inriktade på stöd till produktionen av kultur i olika former (konstnärsutbildning, arbetsstipendier etc.). Någon samordning av de statliga och omfattande men från kommun till kommun starkt varierande kommunala insatserna har inte heller förekommit.

Att satsa på produktionssidan har varit riktigt i det startskede av utbyggnaden av samhällets kulturinsatser där vi ännu befinner oss. Men på längre sikt måste de samhälleliga insatserna till stöd för kulturproduktionen kompletteras med långtgående insatser för att stödja och sprida själva konsumtionen av kultur.

I längden förslår inte ett aldrig så kraftigt stöd till kulturproduktionen om det inte kompletteras med insatser för att sprida kulturprodukterna över hela landet och till alla samhällsgrupper. Insatser på konsumtionssidan har också den fördelen att de bättre än några andra insatser stärker kultursektorns självfinansiering och egenaktivitet.

Den hittills förda kulturpolitiken har framför allt motiverats av »kulturarbetarnas» rätt till rimliga existens- och arbetsvillkor, trygghet, frihet i skapandet osv. Enligt vår uppfattning bör kulturpolitiken i framtiden även i större utsträckning ses som ett medel att förvalta och vidareutveckla den gemensamma tillgång för hela vårt samhälle som den seriösa kulturen utgör. Att förvalta bör i detta sammanhang också betyda att den seriösa kulturens produkter görs tillgängliga för allt större samhällsgrupper.

De fåtaliga och ofullständiga sociologiska undersökningar som finns rörande den svenska kulturkonsumtionen tyder på att den seriösa kulturens produkter ännu relativt sett är förbehållna ett litet fåtal av befolkningen. Landsbygden och de små städerna är missgynnade i förhållande till storstadsområdena. Kontakten med den seriösa kulturen är relativt sett livliga

re i socialgrupp I än i socialgrupp III osv. Att bredda och öka kulturkonsumtionen är därför också ett socialt rättvisekrav.

I samband med den allmänna utredning av kulturpolitikens utformning, som vi föreslår i denna motion, bör därför en serie omfattande kultur-sociologiska undersökningar företas. Dessa undersökningar bör utreda formerna för och omfattningen av kulturkonsumtionen samt dessa faktorerers samband med individernas bostadsort, utbildning, yrke, inkomst osv. På det viset kan vi förhoppningsvis få anvisningar om hur de stora skillnaderna på kulturkonsumtionens område kan motarbetas.

Kulturstödets centrala administration och geografiska fördelning är andra frågor som bör tas upp i den utredning vi föreslår. På bägge dessa områden är en decentralisering önskvärd.

Kulturpolitikens mål på produktionssidan bör vara att stödja utan att styra eller dirigera. Inte desto mindre finns det givetvis risker för att man i den centrala fördelningen av kulturstödet omedvetet kan komma att gynna vissa väl etablerade kulturyttringar på bekostnad av nya eller mindre accepterade strömningar. Samma risk finns beträffande kulturstödets geografiska fördelning. Kulturskapare som bor i vissa delar av landet har relativt sett lättare att bli uppmärksammade än de konstnärer som bor i mer avlägsna landsändar.

Ett indicium på att denna senare risk föreligger kan utdelandet av konstnärsbelöningarna 1964 vara. Av de 25 belöningar, som utdelades, gick nämligen inte mindre än 21 st. till konstnärer bosatta i Stockholm eller dess omedelbara närhet.

Ett annat problem som bör tas upp i en allmän kulturpolitisk utredning är möjligheterna till samarbete mellan stat och kommun på det kulturpolitiska området. Centraliseringstendenserna inom det svenska kulturlivet är utomordentligt påtagliga. En ökad spridning av kulturverksamheten, som kan medverka till att göra denna till en fast etablerad självklar angelägenhet för också landets mindre kommuner — gärna med tyngdpunkt på vissa regionala orter — är enligt vår mening önskvärd. I detta sammanhang bör också frågan om särskilda statliga stimulansbidrag till kommunerna för att få fram en ökad aktivitet på det kulturpolitiska området från kommunernas sida prövas.

Samordning av de statliga och kommunala insatserna och ett klarläggande av den framtida utformningen av den samhällliga kulturpolitiken är nödvändiga för att den fortsatta utbyggnaden av samhällets kulturstöd skall kunna bli så effektiv som möjligt.

De statliga kulturstödjande åtgärderna har nu nått en sådan omfattning och utbyggnaden av dem sker i en sådan takt att en sådan utredning inte längre bör skjutas på framtiden.

Under hänvisning till det ovan anförda får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla

om en utredning beträffande kulturpolitikens framtida utformning.

Stockholm den 22 januari 1965

Lars Eliasson

Sten G. W. Wahlund

Sven Gustafson

i Sundborn

i Göteborg

Ingrid Gärde Widemar

Harald Larsson

Augustinus Keijer

i Hedenäset